

СТАНОВИЩЕ

От

Доцент д-р Петър Райков Петров
(пенсионер – гр. Русе)

На дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

В област на висше образование 1. Педагогически науки,

Професионално направление 1.1. Управление на образованието

Автор: Елеонора Стоянова Лилова

Тема: „ Сравнителен анализ на дейността на директора като мениджър и лидер“

Научен ръководител: проф. д. п. н. Пламен Радев Иванов, ПУ „Паисий Хилендарски“

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предложената за рецензиране дисертация е в следния формат: увод, 4 глави, изводи и препоръки, заключение, библиография и приложения. Текстовата част е от 226 стр. Информационните ресурси са: на кирилица – 22; на латиница – 62; Интернет сайтове – 17. Богатият количествен анализ на данните от изследването адекватно са отразени в 140 фигури и 44 таблици. Приложенията са с впечатляващ обем - 84 стр.

II. Актуалност на тематиката

Според общоприетата таксономия на педагогическите изследвания дисертационния труд определено се типизира към емпиричните с открояваща се многоаспектност на проблематиката: мениджмънта на образованието като теоретична област, ориентирана към процесите на управление в образователното пространство и образователните институции; мениджмънта на училището; управленческата дейност на училищния директор. Следователно, посочената триаспектна ориентираност на разработката реално очертава нейната актуалност и значимост с условната разграниченост на методологическо, технологично и практико-приложно равнище. Темата на дисертацията е точно и конкретно изведена към посочената трета практико-приложна област - директорът като мениджър и лидер. В действителност богатата картина от емпирични данни и описване на изследователския инструментариум са доказателство за прецизността на дисертационния труд с иновационен подход към теорията и практиката на училищния мениджмънт. Този извод е важен защото динамичните промени в съвременното общество рефлектират върху облика на образователното пространство, което налага изясняване и обновление на стратегиите и технологиите в организацията и управлението на училището.

III. Познаване на проблема

Откроява се научната осведоменост на Е. Лилова особено по проблемите за мениджърските стилове на управление и тяхната диагностика, за лидерството и компетентностите на училищните директори и др. Изразяват се лични позиции и критични преценки на определени научни тези. Предлага се панорамен преглед на основните категории в теорията на мениджмънт (първа глава), училищният директор

като лидер (втора глава), компетенциите с изразеност на неговия статут и функции, според длъжностната характеристика (трета глава).

Дисертационния труд е израз на творческите търсения на автора му в периода на докторантурата с отчетливо изразени компетенции в проектиране на изследването, при разработване на собствени концептуални виждания в неговото реализиране. Демонстрират се опити за определяне на критериите за ефективно управление на училището като организация. Достоверността и научната стойност на получените резултати са обезпечени чрез: обосноваване на дисертацията от позициите на фундаментални научни положения в теорията и практиката на мениджмънта и лидерството; аргументирани доказателства при избора на методи и инструментариум на изследването; формулирани изводи и конкретни предложения за усъвършенстване дейността на училищните директори.

IV. Методика на изследването

Методиката на изследването е представена в интегративен формат, с нейните качествени и количествени измерения, което спомага да се обогати палитрата от емпирична информация. С по-точни акценти: *първо*, реалните проявления на директора като мениджър, лидер, ръководител, администратор в българското училище; *второ*, връзката между мениджмънта, лидерството и стила на управление на директора; *трето*, неговите компетентности, умения и организационна култура. Посочва се, че концептуална рамка на изследването е разглеждането на училищния директор като формален и организационен лидер. Формулираната хипотеза е четири компонентна и отразява изследователското търсене в съответствие с тематичната насоченост на дисертацията, с формулираните цел и задачи. Чрез този подход в целесъобразен вид се изясняват взаимовръзките и процесите на мениджърството и лидерството в училищната организация.

Силно впечатление правят използваните въпросници, тестове, методика за оценка стила на ръководство. Те са предложени с прецизни статистически процедури при обработка на данните. В дизайна на изследването е направена подробна характеристика на изследваната съвкупност. Широк е обхватът на изследването - брой лица и училища.

V. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационния труд на Е. Лилова отговаря на прецизните критерии за осъществено персонално педагогическо изследване (с неговите теоретични достойнства и емпирична тежест). Той притежава качествата комплексност, представителност, достоверност, за да се осъществят теоретични обобщения, практически изводи и резултати, необходими за реалното описание на дейността на училищния директор като мениджър и лидер, на неговите професионални роли и компетентности. Позоваваме се на използвана трактовката от автора на дисертацията: предпоставка за ефективността на училищното управление е симбиозата между мениджърския и лидерския стил. Структурата по отделните глави на дисертационния труд, се построяват по поантата : директора като мениджър – лидер – администратор – ръководител. В този фокус е очертан и профилът на съвременния директор. Посоченият извод се подкрепя и от нашето заключение за

прецизен количествен и качествен анализ на резултатите от емпиричното изследване. И други ценни изводи за качествата на дисертационния труд – логическата връзка между отделните етапи на изследователския процес, научния подход при интерпретацията на получената информация. Изводите и препоръките очертават постигнатите резултати от дисертационното изследване.

Дисертационният труд съдържа приноси моменти, които обогатяват теорията и практиката на вътрешно училищното управление. Концентрирайки се коректно и авторитетно към проблемната област на изследването Е. Лилова изгражда своя визия за мениджърските и лидерските функции на училищния директор. Разработката на Е. Лилова се отличава с научна концептуалност и езикова прецизност.

Автореферат

Авторефератът отговаря на структурата и текстовото съдържание на дисертационния труд.

Бележки и препоръки

Препоръчваме на Е. Лилова да запази потенциала на сполучливия „начален старт“ като задълбочен изследовател в областта на разглежданата проблематика (особено в процеса на въвеждането на новия Закон за предучилищното и училищното образование). Широкият спектър от научни интереси на Е. Лилова може да послужи като база за разработване на подходи и решения в теорията на мениджмънта на образованието. Възможно е получената богата (в научно и съдържателно отношение) информация да получи представителност в монография. Желанието ми е поставя следния въпрос на дисертанта. В каква посока трябва да бъдат преустроени критериите за подбор на училищните директори като мениджъри и лидери, за да се постигат целите на училището и се осигури оптимално функциониране на управленческите дейности?

Заключение

Дисертационният труд на Елеонора Стоянова Лилова притежава качествата на завършено и компетентно изследване, отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Това ми дава достатъчно основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на кандидата образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Управление на образованието.

14. 06. 2016 год.

Гр. Русе

Автор на становището:

(доц. д-р Петър Р. Петров)